

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक जपुती २२१५/केइरा-४२/प्र.क्र.४१५/२९
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई-४०० ०३२
तारीख: - २४ नोव्हेंबर, २०१५

- वाचा:-** १) सामान्य प्रशासन विभाग शासन निर्णय क्र.जपुती २२०८/१३३८/ प्र.क्र.१०९/०८/२९,
दिनांक २४ नोव्हेंबर, २००८
२) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन परिपत्रक क्र.जपुती २२१४/प्र.क्र.३६७/२९, दि.२२ डिसेंबर, २०१४
३) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन परिपत्रक क्र.सान्यावि २०१५/प्र.क्र.३५७/बांधकामे,
दिनांक ६ नोव्हेंबर, २०१५

परिपत्रक

भारतीय संविधानाबाबत जनजागृती आणि सर्व नागरीकांना संविधानाची ओळख व्हावी या करीता राज्यात दरवर्षी दिनांक २६ नोव्हेंबर हा दिवस दरवर्षी “संविधान दिवस” म्हणून साजरा करण्याबाबत संदर्भाधीन दिनांक २४ नोव्हेंबर, २००८ च्या शासन निर्णयान्वये सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत.

२. त्याचबरोबर भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या १२५ व्या जयंतीचे औचित्य साधून दिनांक २६ नोव्हेंबर, २०१५ हा दिवस “संविधान दिन “ म्हणून राज्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर साजरा करावयाचा आहे. त्याअनुषंगाने सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने त्यांच्या संदर्भाधीन दिनांक ६ नोव्हेंबर, २०१५ च्या शासन परिपत्रकान्वये सूचना निर्गमित केल्या आहेत.

३. तरी वरील शासन निर्णय व परिपत्रक यामध्ये दिलेल्या सूचनांचे पालन करण्यात यावे. तसेच त्याअनुषंगाने खालील कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात यावे--

- १) राज्यात सर्व शासकीय व निमशासकीय कार्यालये, जिल्हापरिषदा, पंचायत समित्या, महानगरपालिका, नगरपालिका, ग्रामपंचायती, महाराष्ट्रातील सर्व प्राथमिक, माध्यमिक, उच्च माध्यमिक शाळा व महाविद्यालयांमध्ये संविधानाच्या प्रस्ताविकेचे (Preamble) (परिशिष्ट-१ पहावे) सामुहिक वाचन करण्यात यावे.
- २) संविधानाबाबत जनजागृती व्हावी म्हणून सर्व शाळा, महाविद्यालयामार्फत त्या दिवशी “संविधान यात्रा” काढण्यात यावी व त्यामध्ये संविधानाची प्रस्ताविका, मूलभूत हक्क, कर्तव्ये व जबाबदा-या इत्यादी संविधानातील महत्वाची कलमे ठळकरित्या दिसतील असे बॅनर्स, पोस्टर्स वापरावेत.
- ३) याबाबत शाळा, महाविद्यालयांमध्ये निबंध / भिक्तीपत्रके / सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात यावे.
- ४) शासकीय कार्यालये, स्थानिक स्वराज्य संस्थांमार्फत संविधानाबाबत जनजागृती करणारी व्याख्याने, कार्यक्रम आयोजित करण्यात यावेत इत्यादी

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०१५११२४१६३८१९५९०७ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

र.ग.पांचाळ
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- (१) मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
- (२) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- (३) मा.सर्व मंत्री/मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
- (४) मा.मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- (५) मा.प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई/नागपूर/औरंगाबाद खंडपीठ,
- (६) सर्व मा.अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- (७) मा.कुलपती, राज्यातील सर्व विद्यापिठे
- (८) प्रबंधक, लोकायुक्त व उपलोकायुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- (९) सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- (१०) सचिव, राज्य माहिती आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- (११) सचिव, राज्य मानवाधिकार आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- (१२) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- (१३) महालेखापाल-१, महाराष्ट्र, मुंबई
- (१४) महालेखापाल-२, महाराष्ट्र, नागपूर
- (१५) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
- (१६) सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- (१७) सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने
- (१८) महासंचालक माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (आवश्यक ती प्रसिध्दी देण्यासाठी)
- (१९) सर्व विभागीय आयुक्त,
- (२०) सर्व जिल्हाधिकारी
- (२१) सर्व जिल्हापरिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- (२२) सर्व आयुक्त, महानगरपालिका
- (२३) विशेष आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, कोपर्निकस मार्ग, नवी दिल्ली
- (२४) सार्वजनिक बांधकाम विभाग (प्रशा-४), मंत्रालय, मुंबई
- (२५) निवडनस्ती/कार्यासन-२९

भारतीय संविधानाबाबत जनजागृती आणि नागरिकांना संविधानाची ओळख व्हावी या करीता राज्यात दरवर्षी दिनांक २६ नोव्हेंबर हा दिवस "संविधान दिवस" म्हणून साजरा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक, जपुती २२०८/१३३८/प्र.क्र.१०९/०८/२९

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : २४ नोव्हेंबर, २००८

प्रस्तावना :-

भारताचे एक सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडविण्याचा व सर्व नागरिकांस सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक न्याय, विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा व उपासना यांचे स्वातंत्र्य व समानता प्राप्त करून देण्याच्या अनुषंगाने दिनांक २६ नोव्हेंबर, १९४९ रोजी भारताची स्वतंत्र राज्य घटना अंगिकृत आणि अधिनियमित करून स्वतःप्रत अर्पण केलेली आहे. सदर राज्य घटना ही दिनांक २६ जानेवारी, १९५० पासून अंमलात आली तरी भारतीय संविधानाची माहिती अजूनही देशाच्या बहुतेक नागरिकांना तसेच संविधानानुसार काम करणाऱ्या सर्व यंत्रणेतील अधिकारी/कर्मचारी यांनाही नाही. त्यामुळे या संविधानाने शासकिय, न्यायीक इत्यादी सारख्या यंत्रणा निर्माण झाल्या त्या संविधानाची ओळख सर्वांना करून देण्याच्या अनुषंगाने राज्यात दरवर्षी दिनांक २६ नोव्हेंबर हा दिवस "संविधान दिवस" साजरा करण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधिन होता.

शासन निर्णय :-

याप्रकरणी शासनाने साकल्याने विचार करून राज्यामध्ये संविधानाबाबत जनजागृती व्हावी यादृष्टिने दरवर्षी दिनांक २६ नोव्हेंबर हा दिवस "संविधान दिवस" म्हणून राज्यात सर्व शासकीय व निमशासकीय कार्यालये, जिल्हापरिषदा, पंचायतसमित्या, महानगरपालिका, नगरपालिका ग्रामपंचायती, महाराष्ट्रातील सर्व प्राथमिक, माध्यमिक, उच्च माध्यमिक शाळा व महाविद्यालयांमध्ये, पुढीलप्रमाणे साजरा करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

- १) राज्यात सर्व शासकीय व निमशासकीय कार्यालये, जिल्हापरिषदा, पंचायतसमित्या, महानगरपालिका, नगरपालिका ग्रामपंचायती, महाराष्ट्रातील सर्व प्राथमिक, माध्यमिक, उच्च माध्यमिक शाळा व महाविद्यालयांमध्ये संविधानाच्या प्रास्ताविकेचे (Preamble) (परिशिष्ट-१ पहावे) सामूहिक वाचन करण्यात यावे.
- २) संविधानाबाबत जनजागृती व्हावी म्हणून सर्व शाळा, महाविद्यालयामार्फत त्या दिवशी "संविधान यात्रा" काढण्यात यावी व त्यामध्ये संविधानाची प्रास्ताविका, मूलभूत हक्क, कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या इत्यादी संचिधानातील महत्वाची कलमे ठळकरित्या दिसतील असे बॅनर्स, पोस्टर्स वापरावेत.
- ३) याबाबत शाळा, महाविद्यालयांमध्ये निबंध/भितीपत्रके/सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात यावे.
- ४) शासकिय कार्यालये, स्थानिक स्वराज्य संस्थांमार्फत संविधानाबाबत जनजागृती करणारी व्याख्याने, कार्यक्रम आयोजित करण्यात यावेत इत्यादी.

शासन पुढे असेही आदेश देत आहे की, उपरोक्त कार्यक्रम साजरा करण्याकरीता येणारा खर्च संबंधीत प्रशासकिय विभागाने/कार्यालयाने हा त्यांच्या कार्यालयीन खर्चातून किंवा अशाच तऱ्हेच्या उद्दिष्टांसाठी असलेल्या तरतूदीतून भागवावा.

शासन पुढे असेही आदेश देत आहे की, प्रत्येक कार्यालय प्रमुखांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील कार्यालयात वरील प्रमाणे "संविधान दिवस" साजरा करण्याबाबत केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल राज्य शासनास दिनांक ५ डिसेंबर पर्यंत जिल्हाधिकाऱ्यांमार्फत सादर करावा.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

टी. एम्. थोक्करा

(टी.एफ.थोक्करा)

शासनाच्या प्रधान सचिव.

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव/खाजगी सचिव,
मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव/खाजगी सचिव,
मा. सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्विय सहाय्यक
मा. मुख्य सचिव सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
मा. प्रबंधक, मुंबई उच्च न्यायालय, मुंबई/नागपूर व औरंगाबाद खंडपिठ.
सर्व मा. अपर मुख्य सचिव, /प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय मुंबई,
मा. कुलपती, राज्यातील सर्व विद्यापिठे.
प्रबंधक, लोकायुक्त व उपलोकायुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.
सचिव, राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
सचिव, राज्य माहिती आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
सचिव, राज्य मानवाधिकार आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
महालेखापाल-१, महाराष्ट्र, मुंबई
महालेखापाल-२ महाराष्ट्र, नागपूर.
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.

सर्व मंत्रालयीन विभाग (सदर शासन निर्णयाच्या प्रती आवश्यक कार्यवाहीस्तव आजच त्यांच्या

अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुखांना फॅक्सद्वारे पाठवीण्याच्या विनंतीसह).

सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,

महासंचालक माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई. (आवश्यक ती प्रसिध्दी देण्यासाठी)

सर्व विभागीय आयुक्त/सर्व जिल्हाधिकारी (सदर शासन निर्णयाच्या प्रती आवश्यक कार्यवाहीस्तव

आजच त्यांच्या विभागातील/जिल्ह्यातील सर्व कार्यालय प्रमुखांना फॅक्सद्वारे पाठवीण्याच्या विनंतीसह).

सर्व जिल्हापरिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

सर्व आयुक्त महानगर पालिका

विशेष आयुक्त, महाराष्ट्र सदन, कोर्पनिकस मार्ग, नवी दिल्ली.

सार्वजनिक बांधकाम विभाग, (प्रशा- ४) मंत्रालय मुंबई

निवड नस्ती.

परिशिष्ट-१
भारताचे संविधान

उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम
समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडविण्याचा
व त्याच्या सर्व नागरिकांसः
सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक न्याय;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा
व उपासना यांचे स्वातंत्र्य;
दर्जाची व संधीची समानता;
निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा
आणि त्या सर्वामध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा
व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता
यांचे आश्वासन देणारी बंधुता
प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;
आमच्या संविधानसभेत
आज दिनांक सव्वीस नोव्हेंबर, १९४९ रोजी
याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित
करून स्वतःप्रत अर्पण करीत आहोत.
